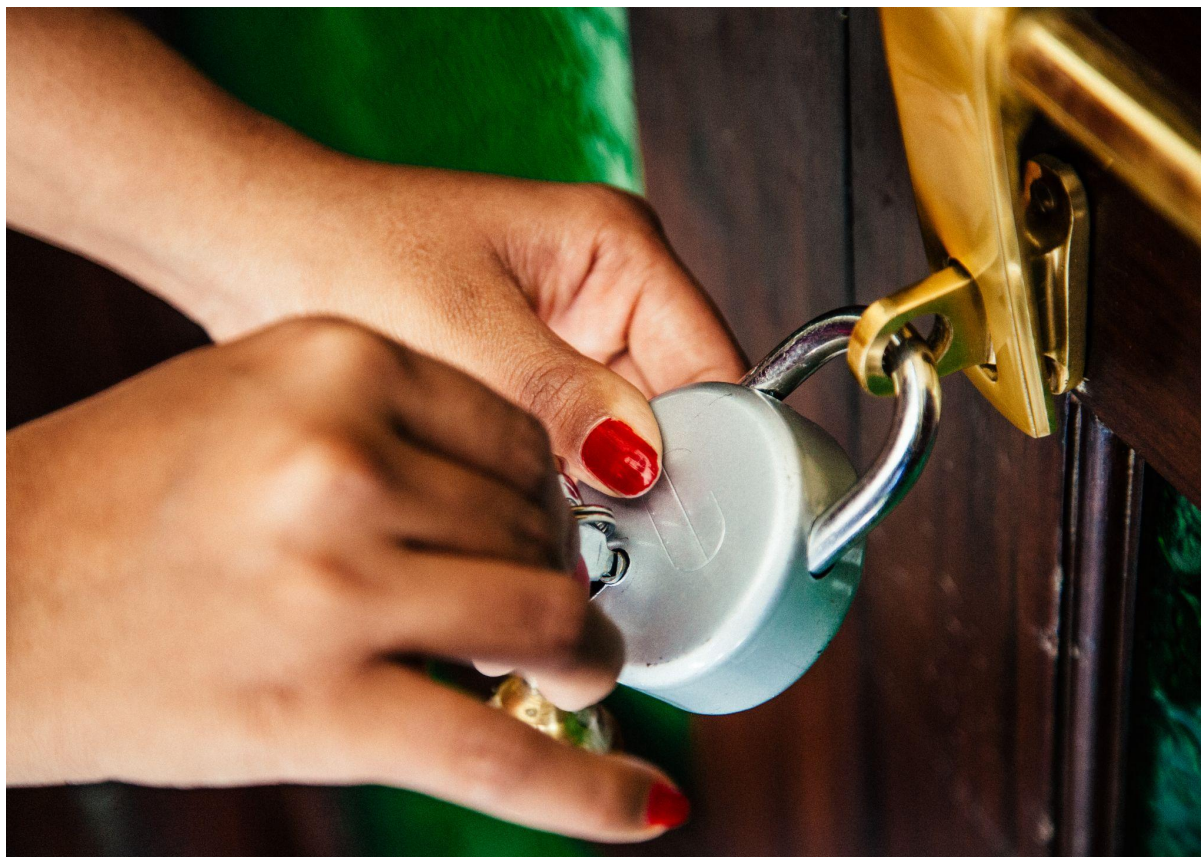

Machtsmisbruik in de directe omgeving: schuld en onschuld

FEBRUARI 2022 - DOOR NINEKE VERHOOFSTAD

'Ik heb er nooit iets mee te maken gehad, gelukkig!', hoor ik iemand naast me zeggen bij de kassa. Een terugkerende reactie die ik hoor over het gesprek van de dag: machtsmisbruik op de werkvloer, waaronder in medialand. Het gesprek lijkt in eerste instantie te gaan om schuld en onschuld. Daders en slachtoffers. Zelf ben ik geconfronteerd met vergelijkbare gebeurtenissen in mijn directe omgeving. Daar vanuit wil ik nagaan wat nodig is om mijn stilzwijgen te doorbreken.

Via mijn eigen verhaal wordt voor mij zichtbaar welke positie ik in neem of in het verleden in nam. Dit in eerste instantie vanuit het perspectief van schuld, waarmee ik mijzelf in een vorm van daderschap drukte. In het heden kan ik nu mijn eigen onschuld zien als slachtoffer. Maar ik ben nog op zoek naar een vorm om de stilte te doorbreken, zodat het een verhaal wordt dat dienend is voor mijzelf en voor een ander.

Ook is er angst waar ik zo lang mee heb gelopen om stem te geven aan mijn verhaal. Bang voor die ene reactie die mijn verhaal zou kunnen ontkennen, Dat drukt mij meteen in de schuld en daarmee in slachtofferschap. Het houdt mij gegijzeld. Wat vertel je? Het verhaal is zo groot. Wat deel je daarvan? Als je al zolang er mee rond gelopen hebt. Waar begin je? Ik merk ook dat ik de ander in de onschuld wil houden, want als ze het eenmaal weten zijn ze

dan nog onschuldig? Er zit daarin een beschermingsmechanisme naar de ander toe. Stel je voor dat de ander er niets mee doet. Dat is pijnlijk.

Borrelende vulkaan

De opmerking 'dit gelukkig nooit te hebben meegemaakt' krijg ik in dezelfde week opnieuw in een telefoongesprek met een familielid te horen. Door de actualiteit komt de vraag op tafel: wat is machtsmisbruik eigenlijk? Ik merk dat ik dichtklap bij deze vraag, omdat er een vulkaan in mij opborrelt die ik niet tot uitbarsting wil laten komen vanuit liefdevolle begrenzing naar mezelf.

Ergens voel ik dat ze het er wel over wil hebben, maar we zitten gegijzeld in schuld en onschuld.

Wat er in de media naar voren komt, sluit aan bij wat er in mijn familie speelt. Toch hebben we het liever niet over de spreekwoordelijke olifant in de kamer, waar grensoverschrijdend gedrag in de directe omgeving plaatsvond. Het familielid dat ik spreek beschouw ik als getuige. Die eerder ook heeft gezegd niets door te hebben gehad. Dit kan duiden op een vorm van slachtofferschap. Je kunt zo je onschuld claimen. Als je schuld benoemd, kan het zijn dat de reactie hierop juist van de getuige is dat diegene de strijd aan gaat. Ik herken beide. Dit keer in het verhaal van het familielid die beschrijft zichzelf te hebben bevrijd uit een intimiderende situatie, maar niets heeft ondernomen in mijn eigen situatie.

Na het gesprek ervaar ik nog duidelijker wat dit met me doet. Ik merk dat ik op mijn hoede ben. Een beschermingsmechanisme die als een muur optrekt tussen mij en de ander. Ergens voel ik dat ze het er wel over wil hebben, maar we zitten gegijzeld in schuld en onschuld. Als een soort dans waarin we om elkaar heen wervelen. Het gaat in mijn ogen om een op te nemen schuld die mogelijk te groot is voor de ander. Waardoor ik dat gesprek uit de weg ga.

Ruimte voor insluiting

Ik heb er moeite mee om mezelf in een hokje slachtoffer te plaatsen. Al is dat vanuit wat mij is overkomen wel een passende rol. In eerste instantie wilde ik vooral de schaamte voorbij zijn. Er los van komen en daarmee mezelf bevrijden. Bovenal gaat het mij erom dat ik het een plek heb willen geven. Wat ik steeds beter ervaar is het verschil tussen slachtofferschap en slachtoffer zijn. Dat eerste gaat voor mij vooral om gegijzeld zijn door schuld en schaamte over dat wat gebeurd is. En daardoor verstrikt blijven in de schulde en schaamte.

Wat ik bij de dader in mijn directe omgeving heb gezien is veel boosheid, waarmee afstand werd gecreëerd. Ik zag daarnaast veel schuld en schaamte bij dezelfde persoon. Door afstand te scheppen hoefde hij daar niets mee te doen en was er weinig ruimte voor sympathie. Ik sloot hem ook uit, omdat de schuld en schaamte te groot is geweest. In mijn eigen helingsproces heb ik er uiteindelijk voor gekozen om na te gaan wat de dader tot dader maakte. Daardoor kan ik met andere ogen naar hem kijken. Door zicht te krijgen op het leven van de dader, kan ik ook de onschuld zien. Dat iemand vanuit onmacht heeft gehandeld. Waardoor ik hem kan insluiten.

Eenzijds is het helend, maar anderzijds blijft de vraag knagen: waarom? Goed bedoelde opmerkingen in gesprekken over wat nu in de media naar voor komt, komen toch vaak weer neer op de schuldvraag. Ik merk dat ik uit de dans van schuld en onschuld probeer te stappen. Alleen op die manier de stilte kan doorbreken om stem te geven aan mijn verhaal.

Familieopstellingen

Komend voorjaar start [Wij Zij & Ik](#) met de 1-daagse familieopstellingen. Waar je meer te weten komt over de plek in je organisatie, een relatie of familie.

Bekijk [hier](#) de data voor de eerst volgende opstelling. [Hier](#) lees je meer over wat een familieopstelling inhoud. Meer info? Bel of mail gerust: info@wijzijenik.nl - Shielta Ramautarsing: M 06 21713139

Nineke Verhoofdstad, [De Woordenvrouw](#) is schrijfpartner van Wij Zij & Ik.